

Θεωρούνται δὲ τὰ λεσβιακὰ ἔλαια, ὡς καὶ τὰ τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου, ὡς ἔλαια ἐδώδιμα τρίτης ποιότητος ἐκ τῶν καλουμένων *mangeables* καὶ χρησιμεύουσιν ὡς τροφή ἐν τοῖς μαγειρείοις, καθ' ἣν ἐποχὴν δὲν ἐπικρέουσι τὰ γαλλικὰ (Προβιγγίας καὶ ἰδίως τοῦ Aix) τὰ ἰταλικὰ (Τουσκάνας, κατὰ δεύτερον λόγον τῆς Λούκκας), ἰδίως ὅμως εἰς σαπωνοποιίαν, εἰς χρίσιν μηχανῶν καὶ ἐνίοτε εἰς φωτισμὸν καὶ τὰ ὀλίγα ταῦτα καύσιμα λεσβιακὰ ἔλαια ἐξάγονται εἰς Ῥωσίαν. Μεταφέρονται δὲ συνήθως διὰ βαρελίων χωρητικότητος 200 χιλιογράμμων. Ἐὰν θέσωμεν κατὰ μέσον ὄρον 25 γρόσια τὸ λαγνίνιον, τότε τὸ εἰσαγόμενον χρηματικὸν ἐπὶ τῆς νήσου ἐκ τοῦ ἐμπορίου τοῦ ἐλαίου ἀνέρχεται κατὰ τὰ ἔτη τῆς εὐφορίας εἰς 31.500.000-35.000.000 γρόσια ἤτοι 7.875.000 — 8.750.000 δραχμάς.

ΜΙΧΑΗΛ Κ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ (Ἐπειτα τὸ τέλος)

ΝΕΩΤΕΡΑΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΛΑΝΗΤΟΥ ΔΙΟΣ.

Οἱ ἀναγνώσται τοῦ Προμηθέως γινώσκουσιν, ὅτι ὁ μέγιστος τῶν πλανητῶν τοῦ ἡμετέρου ἡλιακοῦ συστήματος εἶνε ὁ Ζεὺς, ὃν πολλάκις θαυμάζομεν ἐπὶ τοῦ στερεώματος διὰ τὴν μεγαλοπρεπῆ αὐτοῦ λάμψιν καὶ ἀκτινοβολίαν. Οὗτος ἀπέχων κατὰ μέσον ὄρον ἀπὸ τοῦ ἡλίου περὶ τὰ 670,000,000 χιλιόμετρα, τελεῖ τὴν περὶ τὸν ἡλίον περιφορὰν αὐτοῦ 11 ἔτη, 10 μῆνας καὶ 17 ἡμέρας, παρακολουθούμενος ὑπὸ 4 μεγάλων *σειλητῶν* ἢ *δορυφόρων*. Οἱ ἀστρονόμοι δὲ κατώρθωσαν νὰ προσδιορίσωσι καὶ τὸν ὄγκον αὐτοῦ καὶ τὸ βάρος μετὰ μεγίστης ἀκριβείας καὶ εὖρον, ὅτι ὁ μὲν ὄγκος αὐτοῦ εἶνε κατὰ 1279 φορές μεγαλύτερος τοῦ ὄγκου τῆς γῆς, τὸ δὲ βάρος αὐτοῦ κατὰ 309 περίπου φορές μεγαλύτερον τοῦ βάρους τοῦ ἡμετέρου πλανήτου. Εἶνε λοιπὸν ὁ Ζεὺς πλανητικὸν σῶμα πολὺ μεγαλύτερον τῆς γῆς.

Τὸν πελώριον τοῦτον πλανήτην ἀπὸ τοῦ 1859 ἄχρι τοῦ 1887 μετὰ μεγίστης ἐπιμελείας ἐσπούδασεν ὁ Ἄγγλος ἀστρονόμος Γρήν, ὅστις τὰ πορίσματα τῶν μελετῶν του ἐδημοσίευσεν ἐν τοῖς ἀπομνημονεύσασιν τῆς *B. ἀστρονομικῆς ἐταιρείας* (Royal Astronomical Society, τομ. 49), ἐξ ὧν τὰ γενικώτατα εἶνε τὰ ἑξῆς.

Ὁ Ζεὺς περιβάλλεται ὑπὸ ἀτμοσφαιράς, πολλοὺς ἐμπεριέχουσιν ἀτμούς, οἵτινες συμπυκνούμενοι σχηματίζουν σπλάσματα ὅμοια πρὸς τὰ νέφη τῆς γῆς. Ἀπὸ τῆς 60ῆς μοίρας βορείου καὶ νοτίου πλάτους ἄχρι τῶν πόλων τοῦ πλανήτου οἱ ὕδρατμοὶ οὗτοι σχηματίζουν ἀκινήτους καὶ σχεδὸν ἀμεταβλήτους νεφελώδεις καλύπτρας. Ἡ ὑπαρξὶς τοσαύτης μεγάλης ποσότητος νεφελῶν προϋποθέτει τὴν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ Διὸς ὑπαρξίν ἀπεράντων θαλασσῶν καὶ ὠκεανῶν.

Ἀπὸ τῆς 45ης μοίρας βορείου καὶ νοτίου πλάτους ἄχρι τοῦ ἰσημερινοῦ τοῦ Διὸς λαμβάνουσι χώραν ἀκατάπαυστοι ἀλλοιώσεις καὶ μεταβολαὶ οὐ μόνον ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ τοῦ πλανήτου, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ στερεοῦ μέρους τῆς ἐπιφανείας τοῦ πυρῆνος αὐτοῦ. Οὐχ

ἦττον ὅμως ἐν τῇ ζώνῃ ταύτῃ ὑπάρχουσι καὶ ἐκτάσεις ἐπὶ τῶν ὁποίων παρατηροῦνται καὶ σχήματα σταθερὰ, ὡς π. χ. ἡ λεγομένη *ἐρυθρὰ κηλὶς* καὶ *διάφοροι ταινίαι*, ἔχουσαι παράλληλον πρὸς τὸν ἰσημερινὸν διεύθυνσιν. Καὶ βέβαιον μὲν εἶνε ὅτι ὁ Ζεὺς φέρει ἐν ἑαυτῷ ἰδίαν θερμότητα μεγάλην, ἐν τούτοις δὲν διατελεῖ ἐν διαπύρῳ καταστάσει, ὡς τινες τῶν ἀστρονόμων πιστεύουσι· τοῦτο ἐπιβεβαιῶν ἡ παρατήρησις τοῦ Γρήν, ὅτι τῇ ἐπιδράσει τοῦ ἡλίου ἀλλοιοῦνται τὰ ὄρια τῆς ζώνης ἀπὸ τῆς 45ης μοίρας βορείου καὶ νοτίου πλάτους.

Ἡ ἐπὶ τοῦ Διὸς ὅμως παρατηρουμένη *ἐρυθρὰ κηλὶς* καὶ τὸ *χαλκόχρουν τῶν ταινιῶν* κατὰ πάσαν πιθανότητα πρέπει ν' ἀποδοθῶσιν εἰς ἐσωτερικὰς τοῦ πλανήτου δυνάμεις, δηλ. εἰς τὴν ἠφαιστειότητα αὐτοῦ.

Ἡ συνήθως παρατηρουμένη σύνδεσις φωτεινῶν καὶ σκοτεινῶν ταινιῶν τοῦ πλανήτου ἐξηγεῖται κατὰ τὸν Γρήν, ὅτι αἱ σκοτειναὶ ταινίαι εἶνε ἀνέφελα τμήματα τῆς ἐπιφανείας αὐτῶν, ἀπὸ τῶν ὁποίων ἀνερχονται ὕδρατμοὶ κατακρημνιζόμενοι πρὸς ψυχρὰς περὶ τοὺς πόλους χώρας.

Ἡ ἐπὶ τοῦ Διὸς ὑπαρξὶς ἀνέμων, ἰδίως κανονικῶν (ἐτήσιων) εἶνε καταφανεστάτη. Τὰ διάφορα χρώματα, ἅτινα δι' ἰσχυρῶν τηλεσκοπίων παρατηροῦνται ἐπὶ τοῦ δίσκου τοῦ Διὸς προέρχονται ἐκ τοῦ ποιοῦ τοῦ στερεοῦ μέρους τοῦ ὑπὸ τῆς ἀτμοσφαιράς ἐγκλειομένου πυρῆνος. Τὸ χαλκόχρουν χρώμα, ὁμοιάζον πρὸς τὸ χρώμα, ὅπερ ἔχουσι αἱ ἤπειροι τοῦ πλανήτου Ἄρως, ἀνήκει πιθανῶς εἰς τὰ πυκνότερα συστατικὰ τοῦ πυρῆνος, ἐνῶ τὰ τμήματα, ἅτινα ἔχουσι χρώμα φαίδν βαθύ ἢ ὑποκίανον, ὑποδεικνύουσι τὴν ὑπαρξίν θαλασσῶν.

ΚΩΜΩΔΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΤΡΑΓΩΔΙΑΝ

Ὁ Haeckel ἐλεγχόμενος ὑπὸ τοῦ συντάκτου τοῦ «Λόγου»!

Α'. (*)

Τὰ ἐν τῷ Προμηθεῖ δημοσιευθέντα σοφώτατα καὶ περιώνυμα Μαθήματα τοῦ Haeckel (**) προὐκάλεσαν διπλοῦν ἐν τῇ παρ' ἡμῖν πολιτείᾳ τῶν γραμμάτων ἀγῶνα, πρῶτον μὲν πόλεμον *κακοηθέστατον* καὶ δημοσίαν καὶ κατ' ἰδίαν κατὰ τοῦ μεταφραστοῦ αὐτῶν καὶ τῶν συντακτῶν τοῦ Προμηθέως, δεύτερον δὲ μάχην *μωροτάτην* κατὰ τοῦ διαπρεπεστάτου καθηγητοῦ τῆς Ἰένης καὶ περικλεοῦς φυσιοδίφου τῆς Εὐρώπης, μά-

(*) Βλ. Λόγον τῆς 12. Ἰανουαρίου.

(**) Ἡ δημοσίευσις τῆς μεταφράσεως τῶν διδακτικῶν τῶν τούτων Μαθημάτων θὰ ἐξακολουθήσῃ συμφώνως πρὸς τὴν κοινὴν ἀπαίτησιν. Ἄλλ', ὅπως καὶ προηγουμένως, οὕτω καὶ νῦν παρίσταται ἀνάγκη μικρᾶς τινος διακοπῆς τῆς δημοσιεύσεως ἕνεκα τῆς ἐν τῷ Γραφεῖῳ ἡμῶν συμφορηθείσης πολλῆς ὕλης.